

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa A.P.
przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Izby Skarbowej w Ł.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 31 października 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 12500 (dwanaście tysięcy pięćset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. W.M. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 13200 (trzynaście tysięcy dwieście) zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług należną od czynności tego rodzaju tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód A.P. złożył skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 3 grudnia 2015 r., oddalającego wniesione przez niego powództwo o zapłatę kwoty 8 582 427 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu tytułem odszkodowania za szkodę

spowodowaną wydaniem niezgodnej z prawem decyzji podatkowej. Szkoda wynikała, zdaniem powoda, z wymuszonej wydaniem bezprawnej decyzji konieczności sprzedaży ze znaczną stratą jednej z nieruchomości, których powód był właścicielem. Podstawą roszczenia powoda był art. 287 pkt 1 p.p.s.a. w zw. z art. 417 k.c. i art. 417¹ k.c. W ocenie Sądu pierwszej instancji powód nie wykazał podstawy faktycznej powództwa polegającej na twierdzeniu, że wobec ustalenia przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Ł. zryczałtowanego podatku w wysokości 220.616 zł (na skutek kontroli źródeł i pochodzenia majątku powoda za 2002 r.), a następnie nieuwzględnienia wniosku o odroczenie płatności tej należności oraz zajęcia rachunków bankowych powoda, był on zmuszony do sprzedaży nieruchomości za cenę niższą od jej rzeczywistej wartości, przez co utracił także korzyści z tytułu uzyskania dochodów z najmu pomieszczeń na tej nieruchomości. W ocenie Sądu Okręgowego, powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na brak adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy powyższymi zdarzeniami. Ocenę tę podzielił Sąd Apelacyjny, wskazując, że według zasad doświadczenia życiowego z reguły nie sprzedaje się nieruchomości ze stratą ponad 6 mln zł w celu pokrycia zobowiązania w wysokości 250 000 zł, które pozwalają spłacić kilkumiesięczne dochody z tej nieruchomości. Zauważył również, że w dniu zawierania umowy przedwstępnej sprzedaży, powód nie wiedział, czy będzie zmuszony uregulować należność, a także kiedy to nastąpi. Sąd wskazał ponadto na różne źródła dochodu powoda, które mogły posłużyć do uiszczenia odnośnego zobowiązania bez dokonywania niekorzystnej sprzedaży.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego, powód zarzucił naruszenie art. 361 § 1 k.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 286 k.p.c. i art. 382 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Na tej podstawie wnosił o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o uchylenie bądź zmianę zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi pozwany wnosił o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości

orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i nie obejmuje merytorycznego rozpatrywania skargi kasacyjnej. W razie stwierdzenia, że występuje co najmniej jedna z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi wystąpieniem przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W ocenie skarżącego, istotne zagadnienie prawne obejmuje konieczność skorygowania błędnej wykładni pojęcia normalnych następstw działania i zaniechania, z którego wynikła szkoda, poprzez uznanie, że sprzedaż nieruchomości w celu zaspokojenia roszczenia urzędu skarbowego nie jest następstwem, które w zwyczajnym biegu rzeczy występuje jako skutek określonego działania. Skarga kasacyjna jest też oczywiście uzasadniona z uwagi na rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 278 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. poprzez uznanie za miarodajne wniosków płynących z opinii biegłego sądowego R.P..

Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym powstały na tle interpretacji konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013, nie publ.). Jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002

nr 1, poz. 11; z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, nie publ.).

Przedstawione przez skarżącego pytanie pozbawione jest cech zezwalających na uznanie, że zawiera istotne zagadnienie prawne w przyjętym wyżej rozumieniu. Przede wszystkim nie jest to zagadnienie dotyczące rozumienia przepisu lecz jego stosowania do konkretnego stanu faktycznego. Ponadto w judykaturze Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że o kwalifikacji następstwa jako normalnego lub nie decyduje ocena ustalonych w sprawie faktów przeprowadzona przez sąd w oparciu o zasady doświadczenia życiowego i ewentualnie wiadomości specjalne (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2016 r., IV CSK 27/16, nie publ.). Kwalifikację tę należy poprzedzić ustaleniem, czy w ogóle istnieje powiązanie kauzalne (obiektywne) pomiędzy określonym zdarzeniem będącym źródłem szkody a szkodą - weryfikowane za pomocą testu *sine qua non*. Taką wykładnią art. 361 § 1 k.c. posłużyły się Sady obu instancji, odnosząc ją do poczynionych ustaleń, zgodnie z którymi w chwili zawierania umowy przedwstępnej sprzedaży, powód jeszcze nie wiedział, czy będzie zobowiązany do niezwłocznego uregulowania należności, a jednocześnie dysponował zdywersyfikowanymi źródłami dochodu, umożliwiającymi zapłatę podatku bez konieczności wyzbywania się nieruchomości ze stratą 24 - krotnie przewyższającą należność do zapłaty.

Drugą przesłanką przedsądu, na którą powołał się powód jest oczywista zasadność wniesionej przez niego skargi. Przesłanka ta wymaga wykazania, że dla przeciętnego prawnika podstawy skargi *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności występuje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący i gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo gdy podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.).

Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku nie pozwala na stwierdzenie, że skarga kasacyjna w niniejszej sprawie jest – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, samo niezadowolenie strony z opinii przedstawionej przez biegłego nie uzasadnia potrzeby dopuszczenia przez sąd dowodu z opinii innych biegłych (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2009 r., II UK 47/09, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., III CSK 35/16, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2015 r., III CSK 242/15, nie publ.), zwłaszcza gdy wydana przez biegłego opinia wyjaśnia istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, a jej fachowość i rzetelność nie została skutecznie podważona. Pamiętać też należy, że ocena wartości środków dowodowych należy do sądów powszechnych i wyłączona jest ustawowo z zakresu kontroli kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), ponieważ nie zachodzą podstawy wskazane przez skarżącego, a okoliczności sprawy nie wskazują na wystąpienie innych branych przez Sąd Najwyższy pod uwagę z urzędu.

Na wniosek Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99, art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. Orzeczenie o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym wynika z postanowień O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 4 w zw. z § 8 pkt 9 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714).